

Gedrag in relatie tot problemen in de communicatieve redzaamheid

22 november 2018

Wat is dat 'communicatief redzaam zijn', wat betekent dit precies? Wat voor invloed heeft een onvoldoende communicatieve redzaamheid op ons gedrag?

'Communicatieve redzaamheid is het begrijpen en begrepen worden in een sociale context door het inzetten van verbale- en of non-verbale communicatieve vaardigheden' (Lectoraat logopedie, 2017).

Communicatieve redzaamheid is zoals hierboven staat het gebruiken en verwerven van taal met een bepaald doel. Wanneer kinderen taal verwerven kunnen zij zich redden op sociaal gebied en kunnen zij deelnemen aan het onderwijs.

Er gaat een wereld voor je open als je over genoeg taal beschikt. Taal heb je nodig om: contacten aan te gaan, iets aan een ander te vertellen, iets te delen met een ander, aan te geven dat je hulp nodig hebt, om uit te leggen waarom je iets doet of als je iets van een ander nodig hebt, geschreven communicatie te begrijpen, zoals brieven of mail, taken te kunnen uitvoeren, instructie te kunnen lezen en te kunnen volgen, enz....

Wanneer er sprake is van een onvoldoende taalontwikkeling of een taalontwikkelingsstoornis word je belemmerd in je communicatieve redzaamheid. Onvoldoende communicatief redzaam zijn is een enorme belemmering in je sociaal -emotionele ontwikkeling. Het kind kan ook niet tot leren komen als het niet communicatief redzaam is.

Niet communicatief redzaam zijn, taal in je omgeving onvoldoende begrijpen en onvoldoende kunnen toepassen om begrepen te worden, is van invloed op de schoolse vaardigheden maar zeker ook op het gedrag. Gedrag dat wij dan in de klas zien vanuit frustratie en vanuit teleurstelling. Het gevoel van zelfredzaamheid en autonomie missen, maakt dat een kind 'ongewenst' gedrag laat zien in de klas en ook thuis.

Bij het ‘ongewenste’ gedrag in de klas is het meestal zo dat men het gedrag gaat labelen en met het gedrag aan de slag wil. Een andere optie is het gedrag en de situatie goed observeren en in kaart brengen en op die manier helder krijgen wat achter het gedrag de hulpvraag is van het kind. De hulpvraag die het kind niet, of niet voldoende kan verwoorden. Een onderliggende frustratie die het kind niet kan verwoorden en een gevoel van onmacht.

Bij ‘ongewenst’ gedrag duikt vaak de gedachte op van ADHD of zelfs autisme. Kinderen met deze ontwikkelingsstoornissen vertonen ook vaak problemen in de communicatieve redzaamheid. Helaas is worden kinderen met TOS juist door de overlap vaak niet herkend en vaak weet men ook niet dat TOS (7%) in de klas vaker voorkomt dan ADHD (5%) of autisme (1%). Kinderen met TOS (oftewel een taalontwikkelingsstoornis) ondervinden grote problemen met de communicatieve redzaamheid. Deze kinderen laten in de klas vaak en ook veel ongewenst gedrag zien. Internaliserend en externaliserend. Gedrag vanuit een hulpvraag.

‘Men moet altijd de mogelijkheid van een taalontwikkelingsstoornis overwegen bij een kind met een gedragsstoornis, want een taalontwikkelingsstoornis kan aanzienlijk bijdragen aan een psychopatologische ontwikkeling en de behandeling van de taalstoornis kan de gedragsstoornis verminderen.’ (C.Njiokiktjien, 2006. De relatie tussen taalstoornissen en gedragsstoornissen. Logopedie en Foniatrie 78-85).

Bernadette Sanders, orthopedagoog en eigenaar Smartonderwijs.

